

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน

โรงเรียนทุ่งคาพิทยาคาร อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

โรงเรียนทุ่งคาพิทยาคาร ดำเนินการวิเคราะห์ความเสี่ยงเกี่ยวกับเหตุการณ์ด้านการทุจริตเกิดแล้วจะมีผลกระทบทางลบ ซึ่งปัญหามาจากสาเหตุต่าง ๆ ที่ค้นหาต้นตอได้ยาก ความเสี่ยงจึงจำเป็นต้องคิดล่วงหน้าเสมอ ความจำเป็นในการประเมินความเสี่ยงมีความสำคัญและมีความจำเป็นในการป้องกันและควบคุม ปัญหาต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากสถานการณ์ที่ไม่แน่นอนซึ่งอาจมีผลกระทบต่อความสำเร็จขององค์กร โดยรวมและเป็นกระบวนการดำเนินงานขององค์กรที่ดำเนินการอย่างเป็นระบบ โดยคำนึงถึงการบรรลุ วัตถุประสงค์หรือเป้าหมายขององค์กร ดังนั้น การบริหารความเสี่ยงที่ดี คือ การสนับสนุนบุคลากรให้มีส่วนร่วม ในการวิเคราะห์ ตรวจสอบ และประเมินความเสี่ยง ตลอดจนในการติดตามการดำเนินงานตามแนวทางการบริหาร ความเสี่ยงที่กำหนดไว้การป้องกันการทุจริต คือ การแก้ไขปัญหา ทุจริตที่ยั่งยืน ซึ่งเป็นหน้าที่ของหัวหน้าส่วน ราชการ และเป็นเจตจำนงของทุกองค์กรที่ร่วมต่อต้านการทุจริต ทุกรูปแบบ อันเป็นวาระเร่งด่วนของรัฐบาล การนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงมาใช้ในองค์กรจะช่วยให้เป็นหลักประกันในระดับหนึ่งได้ว่าการดำเนินการ ขององค์กรจะไม่มีทุจริต หรือในกรณีพบการทุจริตที่ไม่คาดคิด โอกาสที่จะประสบกับปัญหาน้อยกว่า องค์กรอื่น หรือหากเกิดความเสียหายเกิดขึ้น ก็จะเป็นการเกิดความเสียหายที่น้อยกว่าองค์กรที่ไม่มี การนำเครื่องมือการประเมินความเสี่ยงทุจริตมาใช้ เพราะได้มีการเตรียมการป้องกันการทุจริตล่วงหน้าไว้โดยให้ เป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานประจำ ซึ่งไม่ใช่การเพิ่มภาระงานแต่อย่างใด โรงเรียนทุ่งคาพิทยาคารหวังเป็น อย่างยิ่งว่า รายงานการประเมินความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบนประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ ฉบับนี้ จะเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการ ทุจริต ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๗ และการดำเนินการที่สอดคล้องเพื่อจัดการความเสี่ยงการทุจริตและ ประพฤติมิชอบ เพื่อให้ข้าราชการ และบุคลากรในโรงเรียนทุ่งคาพิทยาคารทุกคน ได้ยึดเป็นแนวปฏิบัติเพื่อ ขับเคลื่อนโรงเรียนทุ่งคาพิทยาคาร ให้เป็นสถานศึกษาสุจริต

โรงเรียนทุ่งคาพิทยาคาร

สารบัญ

หน้า

ส่วนที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล	1
วัตถุประสงค์	4

ส่วนที่ 2

การประเมินความเสี่ยงเพื่อป้องกันการทุจริต	5
---	---

ส่วนที่ 3

การบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต	13
ขั้นตอนที่ 1 การคัดเลือกกระบวนการงาน หรือขั้นตอนการทำงาน	13
ขั้นตอนที่ 2 การระบุประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	14
ขั้นตอนที่ 3 การกำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต	17
ขั้นตอนที่ 4 การประเมินความเสี่ยงการทุจริต	20
ขั้นตอนที่ 5 มาตรการในการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต	24
แผนกำกับติดตามการจัดการความเสี่ยงการทุจริต ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567	29

ส่วนที่ 1

บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

การทุจริตและประพฤติมิชอบเป็นปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้นมาอย่างต่อเนื่องยาวนาน มีความซับซ้อนรุนแรง มากขึ้นเรื่อย ๆ ก่อให้เกิดความเสียหายและส่งผลต่อการพัฒนาประเทศในทุกมิติทั้งทางด้านสังคม ที่ก่อให้เกิดความ เหลื่อมล้ำ และไม่เท่าเทียมของประชาชน ด้านเศรษฐกิจที่กระทบต่อความเชื่อมั่น ของนักลงทุน และด้านการเมือง ที่ทำให้เกิดความเสียหายต่อภาพลักษณ์ด้านความโปร่งใสของประเทศ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ มีเป้าหมายหลัก เพื่อให้ภาครัฐมีความโปร่งใสปลอดการทุจริตและประพฤติมิชอบได้กำหนดแนวทางในการพัฒนา เพื่อป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ โดยให้ความสำคัญกับการปรับและหล่อหลอมพฤติกรรมของ “คน” ให้มีจิตสำนึก และพฤติกรรมที่ยึดมั่นในความซื่อสัตย์สุจริต โดยการเปลี่ยนแปลงวิธีคิด (Paradigm Shift) หรือสามารถ แยกแยะประโยชน์ส่วนตนออกจากประโยชน์ส่วนรวมได้ อีกทั้งยังได้ให้ความสำคัญกับการ พัฒนา “ระบบ” เพื่อลดจำนวนคดี ทุจริตและประพฤติมิชอบในหน่วยงานภาครัฐ ผ่านการสร้างนวัตกรรม ในการต่อต้านการทุจริตในหน่วยงานภาครัฐ อย่างต่อเนื่องเพื่อสนับสนุนให้การดำเนินงานของหน่วยงาน ภาครัฐมีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ในทุกขั้นตอน การดำเนินงานโดยแนวทางการสร้างความโปร่งใส ของหน่วยงานภาครัฐที่สำคัญ ประการหนึ่ง คือ “การประเมินความ เสี่ยงด้านการทุจริต” เพื่อให้หน่วยงาน ภาครัฐมีมาตรการระบบ หรือ แนวทางในการบริหารจัดการความเสี่ยงของ การดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริต นอกจากนี้ การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment : ITA) ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้หน่วยงานภาครัฐได้สำรวจสถานะ และปัญหาการ ดำเนินงานด้านคุณธรรมและความโปร่งใสขององค์กรให้นำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาการบริหาร จัดการของหน่วยงาน ให้เป็นไปอย่างมีธรรมาภิบาลและมีมาตรการในการป้องกันการทุจริตภายในองค์กร ได้กำหนดให้หน่วยงานภาครัฐ เปิดเผยข้อมูลตามแบบวัดการเปิดเผยข้อมูลสาธารณะ (Open Data Integrity and Transparency Assessment : OIT) ในตัวชี้วัดที่ 10 การป้องกันการทุจริต เรื่อง การประเมิน ความเสี่ยงเพื่อป้องกันการทุจริตอันเป็นการกำหนดมาตรการส่งเสริมความโปร่งใสภายในหน่วยงาน และการกำกับ ติดตามให้มีการนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม เนื่องจากปัจจุบันได้ปรากฏข่าวในสื่อต่าง ๆ พบว่ามีเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับเรียกรับ สินบน ของเจ้าหน้าที่ ของรัฐเป็นจำนวนมาก จึงได้ดำเนินการ “ประเมินความเสี่ยงการทุจริตและประพฤติ มิชอบ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567” ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน เพื่อเป็นการป้องกันการทุจริต และประพฤติมิชอบ ตลอดจนการกระทำที่อาจนำไปสู่การขัดกันแห่งผลประโยชน์ และอาจนำไปสู่การทุจริตคอร์รัปชัน ของบุคลากรภายในหน่วยงาน ต่อไป

ตามที่สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ป.ป.ท.) ในฐานะที่กลไกของฝ่ายบริหารที่มีบทบาทในการขับเคลื่อนหน่วยงานภาครัฐให้บริหารงานภายใต้กรอบธรรมาภิบาลโดยกำหนดให้การประเมินความเสี่ยงการทุจริต เป็นเครื่องมือหนึ่งในการขับเคลื่อนธรรมาภิบาลเพื่อลดปัญหาการทุจริตภาครัฐตามคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 69/2557 ลงวันที่ 18 มิถุนายน 2557โดยมุ่งเน้นการ

สร้างธรรมาภิบาลในการบริหารงานและส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาค ส่วนในการตรวจสอบ ฝ่ายระวัง เพื่อ สกัดกันมิให้เกิดการทุจริตประพตติมิชอบได้การประเมินความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน เป็นการดำเนินการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้สามารถบริหารความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน ที่จะนำไปสู่การจัดทำมาตรการภายในต่างๆ ของหน่วยงาน เพื่อ ป้องกันการดำเนินงานหรือการปฏิบัติหน้าที่ ที่อาจก่อให้เกิดการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม และเชื่อมโยงกับการประเมิน คุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment - ITA) ตัวชี้วัด OIT ข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินความเสี่ยงในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน เกี่ยวกับการดำเนินการเพื่อป้องกันการทุจริต โรงเรียนทุ่คาพิทยาการ ตระหนักถึงสำคัญต่อเรื่องดังกล่าว และพร้อมส่งเสริมการป้องกันการทุจริตและประพตติมิชอบ เพื่อไม่ให้เกิดความเสี่ยง และปัญหาขึ้นภายใน หน่วยงาน จึงได้ดำเนินการวิเคราะห์ และประเมินความเสี่ยงในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบนที่อาจจะก่อให้เกิด การทุจริตและการประพตติมิชอบภายในหน่วยงาน เพื่อเป็นกรอบในการป้องกันความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นและ ส่งผล กระทบต่อการดำเนินงานของหน่วยงานการบริหารความเสี่ยง (Risk Management) เมื่อหลายปีที่แล้ว หน่วยงานที่ชื่อว่า COSO หรือThe Committee of Sponsoring Organization of the Tread way Commission ได้ออกเอกสาร Internal Control - Integrated Framework ออกมา เพื่อให้องค์กรธุรกิจและ หน่วยงานอื่นใช้ในการประเมินและปรับปรุงระบบการควบคุมภายใน ซึ่งในเวลาต่อมาได้มีการผสมผสาน แนวคิดเรื่อง การจัดการความเสี่ยงเข้าไป จนทำให้พัฒนาขึ้น หลักการวิเคราะห์ประเมิน และจัดทำความเสี่ยง อย่างเหมาะสมตามกระบวนการบริหารความเสี่ยงตามมาตรฐาน COSO (Committee of Sponsoring Organization of the Tread way Commission) มีดังนี้

1. การพัฒนาสภาพแวดล้อมภายในขององค์กรให้เอื้อ (internal Environment)
2. การกำหนดเป้าหมายการบริหารความเสี่ยง (Objective Setting)
3. การระบุความเสี่ยงต่าง ๆ (Event Identification)
4. การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment)
5. กลยุทธ์ที่ใช้ในการจัดการกับแต่ละความเสี่ยง (Risk Response)
6. กิจกรรมการบริหารความเสี่ยง (Control Activities)
7. ข้อมูลและการสื่อสารค่นบริหารความเสี่ยง (Information and Communication)
8. การติดตามผลและฝ่ายระวังความเสี่ยงต่าง ๆ (Monitoring)

การจัดการความเสี่ยงทั้ง 8 ขั้นตอนนี้เป็นกระบวนการที่สามารถประยุกต์ใช้ได้ทุกระดับขององค์กรซึ่งถ้าองค์กร ได้ดำเนินการตาม 8 ขั้นตอนนี้อย่างละเอียดรอบคอบก็สามารถที่จะป้องกันผลกระทบเชิงลบที่อาจจะเกิดขึ้น จากความเสี่ยงได้ รวมทั้งองค์กรยังสามารถมั่นใจได้ว่าการจัดการความเสี่ยงนั้นอยู่ในวิสัยที่สามารถควบคุมได้ ด้วยความมั่นใจการวิเคราะห์ความเสี่ยง หมายถึง กระบวนการวิเคราะห์ความเสี่ยงที่เป็นระบบในการบริหาร ปัจจัยและควบคุมกระบวนการปฏิบัติงานเพื่อลดมูลเหตุของโอกาสที่จะทำให้เกิดความเสียหายจาก การ ปฏิบัติงานที่อาจเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน

ความหมายของความเสี่ยง

ประเภทของความเสียง แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1. ความเสียงด้านกลยุทธ์ (Strategic Risk S) หมายถึง ความเสียงเกี่ยวกับการบรรลุเป้าหมายและพันธกิจในภาพรวมที่เกิดจากเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์และเหตุการณ์ภายนอกที่ส่งผลต่อกลยุทธ์ที่กำหนดไว้ และการปฏิบัติตามแผนกลยุทธ์ไม่เหมาะสม รวมถึงความไม่สอดคล้องกันระหว่างนโยบาย เป้าหมายกลยุทธ์ โครงสร้างองค์กร ภาวะการแข่งขัน ทรัพยากรและสภาพแวดล้อม อันส่งผลกระทบต่อวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายขององค์กร

2. ความเสียงด้านการดำเนินงาน (Operational Risk O) เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพประสิทธิผลหรือผลการปฏิบัติงาน โดยความเสียงที่อาจเกิดขึ้นเป็นความเสียงเนื่องจากระบบงานภายในขององค์กร กระบวนการเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมที่ใช้บุคลากร/ความเพียงพอของข้อมูล ส่งผลต่อประสิทธิภาพ ประสิทธิผลในการดำเนินโครงการ

3. ความเสียงด้านการเงิน (Financial Risk: F) เป็นความเสียงเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณและการเงิน เช่น การบริหารการเงินที่ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม ทำให้ขาดประสิทธิภาพ และไม่ทันต่อสถานการณ์ หรือเป็นความเสียงที่เกี่ยวข้องกับการเงินขององค์กร เช่น การประมาณการ งบประมาณไม่เพียงพอ และไม่สอดคล้องกับขั้นตอนการดำเนินการ เป็นต้น เนื่องจากขาดการจัดหาข้อมูล การวิเคราะห์การวางแผน การควบคุม และการจัดทำรายงานเพื่อนำมาใช้ในการบริหารงบประมาณ และการเงินดังกล่าว

4. ความเสียงด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย/ระเบียบ (Compliance Risk C) เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามกฎระเบียบต่าง ๆ โดยความเสียงที่อาจเกิดขึ้นเป็นความเสียง เนื่องจากความไม่ชัดเจนความไม่ทันสมัย หรือความไม่ครอบคลุมของกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ รวมถึงการทำนิติกรรมสัญญาการร่างสัญญาที่ไม่ครอบคลุมการดำเนินงานสาเหตุของการเกิดความเสี่ยง อาจเกิดจากปัจจัยหลัก 2 ปัจจัย คือ

1) ปัจจัยภายใน เช่น นโยบายของผู้บริหาร ความซื่อสัตย์ จริยธรรม คุณภาพของบุคลากรและการเปลี่ยนแปลงระบบงานความเชื่อถือได้ของระบบสารสนเทศ การเปลี่ยนแปลงผู้บริหารและเจ้าหน้าที่บ่อยครั้งการควบคุมกำกับดูแลไม่ทั่วถึง และการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบหรือข้อบังคับของหน่วยงาน เป็นต้น

2) ปัจจัยภายนอก เช่น กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการ การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีหรือสภาพการแข่งขัน สภาพแวดล้อมทั้งทางเศรษฐกิจและการเมือง เป็นต้น

"การประเมินความเสี่ยง" หมายถึง กระบวนการที่ใช้ในการระบุและการวิเคราะห์ความเสี่ยงที่มีผลกระทบต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยรับตรวจ รวมทั้งการกำหนด แนวทางที่จำเป็นต้องใช้ในการควบคุมความเสี่ยง หรือการบริหารความเสี่ยง ในการดำเนินการเกี่ยวกับการประเมินความเสี่ยง ฝ่ายบริหารต้องประเมินความเสี่ยงทั้งจากปัจจัยภายในและภายนอกที่มีผลกระทบต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร อย่างเพียงพอและเหมาะสม การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment) ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. การระบุปัจจัยเสี่ยง (Event Identification) องค์กรจะต้องทำความเข้าใจและระบุให้ได้ถึงปัจจัยที่เป็นสาเหตุของความเสี่ยง

2. การวิเคราะห์ความเสี่ยง (Risk Analysis) องค์กรจะต้องวิเคราะห์ถึงผลกระทบของความเสี่ยงที่มีต่อองค์กรและโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง

3. การกำหนดวิธีการจัดการความเสี่ยง (Risk Response) องค์กรจะต้องกำหนดวิธีการจัดการความเสี่ยงโดยจะต้องคำนึงถึงความเหมาะสม และความคุ้มค่าด้วย การบริหารความเสี่ยง การวิเคราะห์ความเสี่ยง คือการประมาณโอกาสของความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นและประเมินผล กระทบจากความเสี่ยงว่ามีมากน้อยเพียงใด เพื่อจัดลำดับความสำคัญของความเสี่ยงที่มีต่อองค์กร โดยวัดคะแนนรวมจากจำนวนของโอกาสและผลกระทบของความเสี่ยง

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อเสริมสร้างสืบทอดวัฒนธรรมสุจริต และแสดงเจตจำนงสุจริตในการบริหารราชการให้เกิดความคิดแยกแยะผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม

2. เพื่อแสดงความมุ่งมั่นในการบริหารราชการโดยใช้หลักธรรมาภิบาล

3. เพื่อตรวจสอบการบริหารงานและการปฏิบัติราชการของเจ้าหน้าที่รัฐ ไม่ให้เกิดการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัวในตำแหน่งหน้าที่อันมิควรได้โดยชอบตามกฎหมาย ให้ยึดมั่นในคุณธรรมจริยธรรมเป็นแบบอย่างที่ดียืนหยัดทำในสิ่งที่ถูกต้อง เป็นธรรม ถูกกฎหมาย โปร่งใส และตรวจสอบได้

4. เพื่อสร้างความเชื่อมั่นศรัทธาต่อการบริหารราชการแผ่นดินแก่ผู้รับบริการ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและประชาชน

ส่วนที่ 2

การประเมินความเสี่ยงเพื่อการป้องกันการทุจริต

1. ประเภทความเสี่ยงการทุจริต และศัพท์เฉพาะ คำนิยามการประเมินความเสี่ยงการทุจริต เป็นเครื่องมือในการป้องกันและสกัดกั้น ลด และปิดโอกาสการทุจริตขององค์กร สำหรับปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ได้จัดทำประเภทของความเสี่ยงการทุจริตไว้ด้วยกัน 4 ด้านประกอบด้วย

1. ความเสี่ยงทุจริตด้านการอนุมัติ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. 2558

2. ความเสี่ยงทุจริตด้านการใช้อำนาจตามกฎหมาย

3. ความเสี่ยงทุจริตด้านการจัดซื้อจัดจ้าง

4. ความเสี่ยงทุจริตด้านการบริหารงานบุคคล

โดยได้มีการนิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับความเสี่ยงการทุจริต (Corruption Risk) และการบริหารความเสี่ยงการทุจริต ดังนี้

ศัพท์เฉพาะ	คำนิยาม
ความเสี่ยง (Risk)	❖ ความน่าจะเป็นที่จะเกิดเหตุการณ์บางอย่างซึ่งมีผลกระทบทำให้การดำเนินงาน ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือเบี่ยงเบนไปจากที่ กำหนดไว้ ทั้งนี้ ผลกระทบที่เกิดขึ้นอาจส่งผลในทางบวกหรือทางลบก็ได้ (ผลกระทบทางลบ คือ ความเสี่ยง, ผลกระทบทางบวก คือ โอกาส) ❖ เหตุการณ์/การกระทำใดๆ ที่อาจเกิดขึ้นภายใต้สถานการณ์ที่ไม่แน่นอน และส่งผลกระทบ หรือสร้างความเสียหาย (ทั้งที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงิน) หรือก่อให้เกิดความล้มเหลวหรือลดโอกาสที่จะบรรลุเป้าหมายขององค์กร
การบริหารความเสี่ยง (Risk Management)	กระบวนการดำเนินการต่าง ๆ เพื่อลดมูลเหตุของโอกาสที่จะทำให้เกิดความเสียหายจากการดำเนินการที่ไม่เป็นไปตามแผน เพื่อให้ระดับของความเสี่ยง และผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอยู่ในระดับที่สามารถ ยอมรับได้ ควบคุมได้ และตรวจสอบได้อย่างเป็นระบบ
ความเสี่ยงการทุจริต (Corruption Risk)	การดำเนินงานหรือการปฏิบัติหน้าที่ที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตและประพฤติมิชอบ หรืออาจก่อให้เกิดการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วน ตนกับผลประโยชน์ส่วนรวมของหน่วยงานในอนาคต

ศัพท์เฉพาะ	คำนิยาม
การทุจริต	องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (TI) ได้กำหนดนิยามและรูปแบบ ของการทุจริต เป็น ๗ ประเภท ได้แก่ ๑. การทุจริตขนาดใหญ่ (Grand Corruption) เป็นการกระทำของ เจ้าหน้าที่รัฐระดับสูงเพื่อบิดเบือนนโยบายหรือการใช้อำนาจรัฐในทางมิชอบ เพื่อให้ผู้นำหรือผู้บริหารประเทศได้รับผลประโยชน์จากการใช้ทรัพยากรของชาติ ๒. การทุจริตขนาดเล็ก (Petty Corruption) เป็นการกระทำของ เจ้าหน้าที่รัฐระดับกลางและระดับล่างต่อประชาชนทั่วไป โดยการใช้อำนาจ หน้าที่ที่ได้รับมอบหมายในทางมิชอบ ๓. การติดสินบน (Bribery) เป็นการเสนอ การให้ หรือสัญญาว่าจะให้ ผลประโยชน์ ทั้งในรูปของเงิน สิ่งของ และสิ่งตอบแทนต่าง ๆ เพื่อเป็นแรงจูงใจ ให้ เกิดการกระทำผิดกฎหมายหรือศีลธรรมอันดี ๔. การยักยอก (Embezzlement) คือ การที่พนักงานหรือเจ้าหน้าที่ องค์กรของรัฐ นำเงินหรือสิ่งของที่ได้รับมอบหมายให้ใช้ในหน้าที่ราชการ มาใช้ เพื่อประโยชน์ส่วนตัวหรือเพื่อกิจกรรมอื่นที่ไม่เกี่ยวข้อง ๕. การอุปถัมภ์ (Patronage) เป็นรูปแบบหนึ่งของการเล่นพรรคเล่นพวก ด้วยการคัดเลือกบุคคลจากสายสัมพันธ์ทางการเมืองหรือเครือข่าย (Connection) เพื่อเข้ามาทำงานหรือเพื่อได้รับผลประโยชน์ โดยไม่คำนึงถึง คุณสมบัติและความเหมาะสม ๖. การเลือกที่รักมักที่ชัง (Nepotism) เป็นรูปแบบหนึ่งของการเล่น พรรค เล่นพวก โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐจะใช้อำนาจที่มีในการให้ผลประโยชน์หรือให้ หน้าที่การงานแก่เพื่อน ครอบครัว หรือบุคคลใกล้ชิด โดยไม่คำนึงถึงคุณสมบัติ และความเหมาะสม ๗. ผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of Interest) คือ การขัดกันระหว่าง ประโยชน์ส่วนตนกับประโยชน์ส่วนรวม อันเกิดจากที่บุคคลต้องมีหน้าที่หรือ สถานะมากกว่า ๑ สถานะ
การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนกับประโยชน์ส่วนรวม	การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการใด ๆ หรือดำเนินการในกิจการ สาธารณะที่เป็นการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่หรือความรับผิดชอบใน กิจการของรัฐ หรือองค์กรของรัฐ เพื่อประโยชน์ของรัฐหรือเพื่อประโยชน์ ของส่วนรวม แต่เจ้าหน้าที่ของรัฐได้มีผลประโยชน์ส่วนตนเข้าไปแอบแฝง หรือเป็นผู้ที่มีส่วนได้เสียในรูปแบบต่างๆ หรือนำประโยชน์ส่วนตนหรือ ความสัมพันธ์ส่วนตนเข้ามามีอิทธิพลหรือเกี่ยวข้องในการใช้อำนาจหน้าที่ หรือดุลยพินิจในการพิจารณา ตัดสินใจในการกระทำการใดๆ หรือดำเนินการดังกล่าวนั้น เพื่อแสวงหาประโยชน์ในทางการเงินหรือ ประโยชน์อื่นๆ สำหรับตนเองหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่ง
ความเสี่ยง / ปัญหา	ความเสี่ยง : เหตุการณ์ที่ยังไม่เกิด ต้องหามาตรการควบคุม ปัญหา : เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแล้ว รู้อยู่แล้ว ต้องแก้ไขปัญหา
ประเด็นความเสี่ยง	เป็นขั้นตอนในการค้นหาว่ามีรูปแบบความเสี่ยงการทุจริตอย่างไรบ้าง
โอกาส (Likelihood)	โอกาสหรือความเป็นไปได้ที่เหตุการณ์จะเกิดขึ้น
ผลกระทบ (Impact)	ผลกระทบจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งที่เป็นตัวเงินหรือไม่เป็นตัวเงิน

ศัพท์เฉพาะ	คำนิยาม
ระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต (Risk Score)	คะแนนรวมที่แสดงให้เห็นถึงระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริตที่เป็นผลจากการประเมินความเสี่ยงการทุจริต จาก ๒ ปัจจัย คือ โอกาส (Likelihood) และผลกระทบ (Impact)

2. กรอบการประเมินความเสี่ยงการทุจริต

กรอบตามหลักของการควบคุมภายในองค์กร COSO 2013 (Committee of sponsoring Organizations ๒๐๑๓) ซึ่งมาตรฐาน COSO เป็นมาตรฐานที่ได้รับการยอมรับมาตั้งแต่เริ่มออกประกาศใช้เมื่อ ปี ๑๙๙๑ สำหรับมาตรฐานCOSO ๒๐๑๓ ประกอบด้วย ๕ องค์ประกอบ ๑๗ หลักการ ดังนี้

องค์ประกอบที่ ๑ สภาพแวดล้อมการควบคุม (Control Environment)

หลักการที่ ๑ องค์กรยึดหลักความซื่อตรงและจริยธรรม

หลักการที่ ๒ คณะกรรมการแสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อการกำกับ ดูแล

หลักการที่ ๓ คณะกรรมการและฝ่ายบริหาร มีอำนาจการสั่งการชัดเจน

หลักการที่ ๔ องค์กร จูงใจ รักษาไว้ และจูงใจพนักงาน

หลักการที่ ๕ องค์กรผลักดันให้ทุกตำแหน่งรับผิดชอบต่อการควบคุมภายใน

องค์ประกอบที่ ๒ การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment)

หลักการที่ ๖ กำหนดเป้าหมายชัดเจน

หลักการที่ ๗ ระบุและวิเคราะห์ความเสี่ยงอย่างครอบคลุม

หลักการที่ ๘ พิจารณาโอกาสที่จะเกิดการทุจริต

หลักการที่ ๙ ระบุและประเมินความเปลี่ยนแปลงที่จะกระทบต่อการควบคุมภายใน

องค์ประกอบที่ ๓ กิจกรรมการควบคุม (Control Activities)

หลักการที่ ๑๐ ควบคุมความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้

หลักการที่ ๑๑ พัฒนาระบบเทคโนโลยีที่ใช้ในการควบคุม

หลักการที่ ๑๒ ควบคุมให้นโยบายสามารถปฏิบัติได้

องค์ประกอบที่ 4 สารสนเทศและการสื่อสาร (Information and communication)

หลักการที่ ๑๓ องค์กรข้อมูลที่เกี่ยวข้องและมีคุณภาพ

หลักการที่ ๑๔ มีการสื่อสารข้อมูลภายในองค์กร ให้การควบคุมภายในสามารถดำเนินการ

ต่อไปได้

หลักการที่ ๑๕ มีการสื่อสารกับหน่วยงานภายนอก ในประเด็นที่อาจจะกระทบต่อการ

ควบคุม

องค์ประกอบที่ ๕ กิจกรรมการกำกับติดตามและประเมินผล (Monitoring Activities)

หลักการที่ ๑๖ ติดตามและประเมินผลการควบคุมภายใน

หลักการที่ ๑๗ ประเมินและสื่อสารข้อบกพร่องของการควบคุมภายในทันเวลา และเหมาะสม

ทั้งนี้ องค์ประกอบการควบคุมภายในแต่ละองค์ประกอบจะต้องสอดคล้องและสัมพันธ์กันมีอยู่จริงและสามารถนำไปปฏิบัติได้ จึงจะทำให้การควบคุมภายในมีประสิทธิภาพ

3. องค์ประกอบที่ทำให้เกิดการทุจริต

องค์ประกอบหรือปัจจัยที่นำไปสู่การทุจริต ประกอบด้วย แรงกดดันหรือแรงจูงใจ (pressure/Incentive) โอกาส (Opportunity) ซึ่งเกิดจากช่องโหว่ของระบบต่างๆ คุณภาพการกำกับควบคุมภายในมีจุดอ่อน และหาเหตุผลสนับสนุนการกระทำ (Rationalization) ตามทฤษฎีสามเหลี่ยมการทุจริต (Fraud Triangle)

4.ขอบเขตการประเมินความเสี่ยงการทุจริต ขอบเขตการประเมินความเสี่ยงการทุจริต แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

4.1 ความเสี่ยงการทุจริตเกี่ยวข้องกับการอนุมัติพิจารณา อนุญาต (เฉพาะหน่วยงานที่มีภารกิจในการพิจารณาอนุญาตของให้บริการประชาชนอนุมัติ หรืออนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวก ทางราชการ พ.ศ.๒๕๕๘)

4.2 ความเสี่ยงการทุจริตด้านการใช้อำนาจทางกฎหมายการให้บริการตามภารกิจ

4.3 ความเสี่ยงการทุจริตด้านการจัดซื้อจัดจ้าง

4.4 ความเสี่ยงการทุจริตด้านการบริหารงานบุคคล

5. ขั้นตอนการประเมินความเสี่ยงการทุจริต มี 5 ขั้นตอน ดังนี้

- 5.1 การคัดเลือกกระบวนการงาน หรือขั้นตอนการทำงาน
- 5.2 การระบุประเด็นความเสี่ยงการทุจริต
- 5.3 การกำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต
- 5.4 การประเมินความเสี่ยงการทุจริต
- 5.5 การจัดทำแผนการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต

6. แนวทางของ COSO ทั้งสิ้น 8 ขั้นตอน ดังนี้

6.1 การพัฒนาสภาพแวดล้อมภายในขององค์กร ให้เอื้อปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมภายในช่วยทำให้การป้องกันการทุจริตภายในที่มีอยู่มีประสิทธิภาพระดับหนึ่ง ผู้บริหารมีความรู้และมุ่งมั่นที่จะบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีการมอบหมายอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบอย่างชัดเจนโครงสร้างสายงานเอื้อต่อการปฏิบัติงานสนับสนุนส่งเสริมการพัฒนาบริหารทรัพยากรบุคคลให้มีความรู้ความชำนาญประสบการณ์และเครื่องมืออุปกรณ์ที่มีประสิทธิภาพการติดตามการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสม

6.2 การกำหนดวัตถุประสงค์ของการบริหารความเสี่ยง เพื่อป้องกันการบริหารงานและการปฏิบัติราชการของเจ้าหน้าที่รัฐ ไม่ให้เกิดการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัวในตำแหน่งหน้าที่อันมิควรได้โดยชอบตามกฎหมาย ให้ยึดมั่นในคุณธรรมจริยธรรม เป็นแบบอย่างที่ดียืนหยัดทำในสิ่งที่ถูกต้อง เป็นธรรมถูกกฎหมาย โปร่งใส และตรวจสอบได้

6.3 การประเมินความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบนระบุถึงความเสี่ยงการทุจริตด้านการดำเนินงาน จำนวน 5 ขั้นตอน ได้แก่ การคัดเลือกกระบวนการงาน หรือขั้นตอนการทำงานการระบุประเด็นความเสี่ยงการทุจริต การกำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต การประเมินความเสี่ยงการทุจริต และการจัดทำแผนการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต

6.4 การวิเคราะห์ความเสี่ยง ของโรงเรียนทุ่งคาพิทยาคาร การวิเคราะห์ความเสี่ยงการทุจริตใน ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบนของการดำเนินการหรือการปฏิบัติหน้าที่ไว้ 4 ประเด็น ได้แก่ ความเสี่ยงการทุจริต ด้านการอนุมัติ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยการ ความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. 2558 ความเสี่ยงการทุจริตด้านการใช้อำนาจทางกฎหมายการให้บริการตามภารกิจ ความเสี่ยงการทุจริต ด้านการจัดซื้อจัดจ้าง และความเสี่ยงการทุจริตด้านการบริหารงานบุคคล เป็นการวิเคราะห์ระดับโอกาสที่จะ เกิดผลกระทบของความเสี่ยงต่าง ๆ เพื่อประเมินโอกาสและผลกระทบของความเสี่ยง และดำเนินการวิเคราะห์ โดยกำหนดเกณฑ์การประเมินมาตรฐานที่จะใช้ในการประเมินความเสี่ยง ด้านผลประโยชน์ทับซ้อน ได้แก่ ระดับโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง (Likelihood) และความรุนแรงของผลกระทบ (impact) และระดับความเสี่ยง ทั้งนี้กำหนดเกณฑ์ในเชิงคุณภาพเนื่องจากเป็นข้อมูลเชิงพรรณนาที่ไม่สามารถระบุเป็นตัวเลข หรือจำนวนเงินที่ ชัดเจนได้

เกณฑ์ระดับโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง (Likelihood) เชิงคุณภาพ

ระดับ	โอกาสที่จะเกิด	คำอธิบาย
๕	สูงมาก	โอกาสเกิดการกระทำทุจริตมากกว่า ๕ ครั้งต่อปี
๔	สูง	โอกาสเกิดการกระทำทุจริต ไม่เกิน ๔ ครั้งต่อปี
๓	ปานกลาง	โอกาสเกิดการกระทำทุจริต ไม่เกิน ๓ ครั้งต่อปี
๒	น้อย	โอกาสเกิดการกระทำทุจริต ไม่เกิน ๒ ครั้งต่อปี
๑	น้อยมาก	โอกาสเกิดการกระทำทุจริต ๑ ครั้งต่อปี

เกณฑ์ระดับความรุนแรงของผลกระทบ (impact) เชิงคุณภาพ

ระดับ	โอกาสที่จะเกิด	คำอธิบาย
๕	สูงมาก	เกิดความเสียหายแก่ส่วนราชการ ภาพลักษณ์ของหน่วยงานติดลบ
๔	สูง	ปรากฏข่าวลือที่อาจพาดพิงคนในหน่วยงาน หน่วยตรวจสอบของหน่วยงานเข้าตรวจสอบ
๓	ปานกลาง	มีการส่งหนังสือร้องเรียนและตั้งคำถามต่อการทำงานโดยไม่ได้รับคำตอบที่ชัดเจน
๒	น้อย	เริ่มมีความกังวล หรือมีการสอบถามข้อมูล
๑	น้อยมาก	แทบจะไม่มีผลกระทบ

ระดับของความเสีย (Degree of Risk) แสดงถึงระดับความสำคัญในการบริหารความเสี่ยงโดยพิจารณา จาก ผลคูณของระดับโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง (Likelihood) กับระดับความรุนแรงของผลกระทบ (impact) ของ ความเสี่ยงแต่ละสาเหตุ (โอกาส x ผลกระทบ) กำหนดเกณฑ์ไว้ 4 ระดับ ดังนี้

ระดับของความเสีย (Degree of Risk)

ระดับ	โอกาสที่จะเกิด	คำอธิบาย
๑	ความเสี่ยงระดับสูงมาก (Extreme Risk : E)	๑๕ - ๒๕ คะแนน
๒	ความเสี่ยงระดับสูง (High Risk : H)	๙ - ๑๔ คะแนน
๓	ความเสี่ยงระดับปานกลาง (Moderate Risk : M)	๔ - ๘ คะแนน
๔	ความเสี่ยงระดับต่ำ (Low Risk: L)	๑ - ๓ คะแนน

ในการวิเคราะห์ความเสี่ยงจะต้องมีการกำหนดแผนภูมิความเสี่ยง (Risk Profile) ที่ได้จาก การพิจารณาจัดระดับความสำคัญของความเสี่ยงจากโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง (Likelihood) และผลกระทบ ที่เกิดขึ้น (impact) และขอบเขตของระดับความเสี่ยงที่สามารถยอมรับได้ (Risk Appetite Boundary)

$$\text{ระดับความเสี่ยง} = \text{โอกาสในการเกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ} \times \text{ความรุนแรงของเหตุการณ์ต่าง ๆ} \\ (\text{Likelihood} \times \text{Impact})$$

จัดแบ่งเป็น 4 ระดับ สามารถแสดงเป็น Risk Profile แบ่งพื้นที่เป็น 4 ส่วน (4 Quadrant)

ใช้เกณฑ์ในการ จัดแบ่งดังนี้

ระดับความเสี่ยง	คะแนนระดับความเสี่ยง	มาตรการกำหนด	การแสดงผลสัญลักษณ์
เสี่ยงสูงมาก (Extreme)	๑๕ - ๒๕ คะแนน	มีมาตรการลด และประเมินซ้ำหรือถ่ายโอนความเสี่ยง	สีแดง
เสี่ยงสูง (High)	๙ - ๑๔ คะแนน	มีมาตรการลดความเสี่ยง	สีส้ม
เสี่ยงปานกลาง (Medium)	๔ - ๘ คะแนน	ยอมรับความเสี่ยงแต่มีมาตรการควบคุมความเสี่ยง	สีเหลือง
ต่ำ (Low)	๑ - ๓ คะแนน	ยอมรับความเสี่ยง	สีเขียว

ตารางระดับของความเสี่ยง (Degree of Risk)

ความรุนแรงของผลกระทบ (Impact)	๕	๑๐	๑๕	๒๐	๒๕
	๔	๘	๑๒	๑๖	๒๐
	๓	๖	๙	๑๒	๑๕
	๒	๔	๖	๘	๑๐
	๑	๒	๓	๔	๕
	๑	๒	๓	๔	๕

โอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง (Likelihood)

6.5 การกำหนดแนวทางในการจัดการความเสี่ยง จากตารางวิเคราะห์ความเสี่ยง สามารถจำแนกระดับความเสี่ยง ออกเป็น 3 ระดับ คือ สูงมาก สูง ปานกลาง และต่ำ

6.6 การกำหนดกิจกรรมควบคุมความเสี่ยง

"กิจกรรมการควบคุม" หมายถึง นโยบายและวิธีการต่าง ๆ ที่ฝ่ายบริหารกำหนดให้บุคลากรขององค์กรปฏิบัติ เพื่อลดหรือควบคุมความเสี่ยง และได้รับการสนองตอบ โดยมีการปฏิบัติตามในการดำเนินการเกี่ยวกับกิจกรรมการควบคุมฝ่ายบริหารต้องจัดให้มีกิจกรรมการควบคุมที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อป้องกันหรือลดความเสียหาย ความผิดพลาด ที่อาจเกิดขึ้นและให้สามารถบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ของการควบคุมภายใน สำหรับกิจกรรมการควบคุมในเบื้องต้นจะต้องแบ่งแยกหน้าที่งานภายในองค์กรอย่างเหมาะสม ไม่มอบหมายให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งมีหน้าที่เป็นผู้รับผิดชอบปฏิบัติงานที่สำคัญหรืองานที่เสี่ยงต่อความเสียหายตั้งแต่ต้นจนจบ แต่ถ้ามีความจำเป็นให้กำหนดกิจกรรมการควบคุมอื่นที่เหมาะสม ทดแทนกิจกรรมการควบคุมประกอบด้วยกิจกรรมต่างๆ ที่สำคัญ คือ

- การกำหนดนโยบายและแผนงาน (Policies and Plans)
- การสอบทานโดยผู้บริหาร (Management Review)

- การประมวลผลข้อมูล (information Processing)
- การควบคุมทางกายภาพ (Physical Control)
- การมอบอำนาจที่เหมาะสม (Appropriate Empowerment)
- การแบ่งแยกหน้าที่ (Segregation of Duties)
- ดัชนีวัดผลการดำเนินงาน (Performance Indicators) การจัดทำเอกสารหลักฐาน (Documentation)
- การตรวจสอบการปฏิบัติงานอย่างอิสระ (independent Checks on Performance)
- การกำหนดสิทธิ์การเข้าถึงสินทรัพย์ (Accessing Rights)

6.7 การจัดการสารสนเทศและการสื่อสาร โรงเรียนทุ่งคาพิทยาคารจะต้องมีกระบวนการในการบริหารจัดการสารสนเทศและการสื่อสารที่เหมาะสมและได้มาตรฐาน เพื่อปกป้ององค์กรจากความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นได้จากความเสี่ยง และเพื่อความสามารถในการดำเนินพันธกิจขององค์กรให้บรรลุผลสำเร็จ ไม่ใช่แค่เพียงการปกป้องสินทรัพย์สารสนเทศหรือองค์กรเพียงเท่านั้น

6.8 การติดตามร่องรอยความเสี่ยง เป็นการติดตามเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อระบุความก้าวหน้าของการดำเนินการความเสี่ยงการทุจริตว่า ได้ดำเนินการไปเช่นใดบ้างแล้ว

ส่วนที่ 3

การบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต

การบริหารความเสี่ยงการทุจริต ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการจัดการความเสี่ยง

1. การมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากผู้บริหารระดับสูง
2. การใช้ค่านิยมความเสี่ยงเพื่อให้เป็นที่ยอมรับและใช้ร่วมกันในองค์กร
3. การปฏิบัติตามกระบวนการในการบริหารความเสี่ยงอย่างต่อเนื่อง
4. กระบวนการในการบริหารการเปลี่ยนแปลง
5. ระบบสารสนเทศเพื่อรองรับการจัดการความเสี่ยง
6. การสื่อสารภายในองค์กรและการสื่อสารให้แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอก
7. การติดตามและการวัดผลการบริหารความเสี่ยง
8. การปรับปรุงกระบวนการทำงานเพื่อควบคุมความเสี่ยง
9. การฝึกอบรมและกลไกด้านทรัพยากร
10. การให้รางวัลจากผลสำเร็จ

การบริหารความเสี่ยงการทุจริตโดยการประเมินความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน มีขั้นตอนการประเมินความเสี่ยงการทุจริต จำนวน 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การคัดเลือกกระบวนการงาน หรือขั้นตอนการทำงาน
2. การระบุประเด็นความเสี่ยงการทุจริต
3. การกำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต
4. การประเมินความเสี่ยงการทุจริต
5. การจัดทำแผนการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต

ขั้นตอนที่ 1 การคัดเลือกกระบวนการงาน หรือขั้นตอนการทำงาน โรงเรียนทุ่งคาพิทยาคาร แบ่งความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบนของการดำเนินการหรือการปฏิบัติหน้าที่ไว้ 4 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ 1 ความเสี่ยงการทุจริตด้านการอนุมัติ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. 2558

ประเด็นที่ 2 ความเสี่ยงการทุจริตด้านการใช้อำนาจทางกฎหมายการให้บริการตามภารกิจ

ประเด็นที่ 3 ความเสี่ยงการทุจริตด้านการจัดซื้อจัดจ้าง

ประเด็นที่ 4 ความเสี่ยงการทุจริตด้านการบริหารงานบุคคล

- คัดเลือกกระบวนการงานของประเภทด้านนั้น " โดยเฉพาะการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริต(มาจาก 4 ด้าน ในข้างต้น)

- เลือกงานที่จะทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริต
- เลือกกระบวนการงาน จากที่จะทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริต

- เตรียมข้อมูล ขั้นตอน แนวทาง หรือเกณฑ์การปฏิบัติงาน ของกระบวนการที่จะทำการ
ประเมินความเสี่ยงการทุจริต

โรงเรียนทุ่งคาพิทยาคาร ได้วิเคราะห์ถึงบทบาท ภารกิจ อำนาจหน้าที่ขององค์กร กระบวนการ หรือโครงการ
จัดซื้อ/จัดจ้าง ที่อาจก่อให้เกิดความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน และคัดเลือกกระบวนการที่
ประเมินว่าจะมีโอกาสเกิด การทุจริตหรือรับสินบนในขั้นตอนการปฏิบัติงาน เพื่อทำการประเมินความเสี่ยงการ
ทุจริตฯ ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ความเสี่ยงการทุจริตและประพฤ
ติมิชอบของโรงเรียนทุ่งคาพิทยาคาร สามารถกำหนดประเด็นความเสี่ยงการทุจริตและประพฤติมิชอบในส่วนที่
เกี่ยวข้องกับสินบน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ได้ใน 3 ประเด็น เนื่องจากไม่มีความเสี่ยงการทุจริตใน
ประเด็นการรับสินบนในกระบวนการอนุมัติ อนุญาต เนื่องจากโรงเรียนทุ่งคาพิทยาคารไม่มีภารกิจในการอนุมัติ
อนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตทางราชการ พ.ศ. 2558 ดังนี้

1. การใช้อำนาจตามกฎหมาย
2. การจัดซื้อจัดจ้าง
3. การบริหารงานบุคคล

ขั้นตอนที่ ๒ การระบุประเด็นความเสี่ยงการทุจริต

การอนุมัติ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘			
ลำดับ	ขั้นตอนการดำเนินงาน	ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	
		Known Factor	Unknown Factor
ไม่มีความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นการรับสินบนในกระบวนการงานอนุมัติ อนุญาต เนื่องจากโรงเรียนทุ่งคาพิทยาคาร ไม่มีภารกิจในการอนุมัติ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตทางราชการ พ.ศ.๒๕๕๘			
การใช้อำนาจตามกฎหมาย การให้บริการตามภารกิจ			
ลำดับ	ขั้นตอนการดำเนินงาน	ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	
		Known Factor	Unknown Factor
๑	การรับนโยบายเร่งด่วนจากกระทรวงศึกษาธิการ	-	ผู้บริหารรับนโยบายที่มีความเสี่ยงให้เกิดการทุจริต หรือเอื้อประโยชน์ต่อคนกลุ่มหนึ่งหรือมีผลประโยชน์ทับซ้อน

การใช้อำนาจตามกฎหมาย การให้บริการตามภารกิจ			
ลำดับ	ขั้นตอนการดำเนินงาน	ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	
		Known Factor	Unknown Factor
๒	การดำเนินการขับเคลื่อนนโยบายเร่งด่วนของกระทรวงศึกษาธิการ	-	ผู้บริหาร/เจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่เอื้อประโยชน์แก่คนกลุ่มหนึ่งหรือมีผลประโยชน์ทับซ้อนหรือบุคลากรขององค์กรต้องปฏิบัติตามนโยบายของผู้บริหาร โดยไม่มีระเบียบกฎหมายรองรับ
๓	การให้บริการตามภารกิจ	-	การใช้อำนาจหน้าที่ในการเรียกรับสินบนผลประโยชน์ หรือของขวัญ ของกำนัลจากการบริการตามภารกิจ
๔	การให้บริการตามภารกิจ	-	การใช้อำนาจหน้าที่ในการละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจ

การจัดซื้อจัดจ้าง			
ลำดับ	ขั้นตอนการดำเนินงาน	ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	
		Known Factor	Unknown Factor
๑	การแต่งตั้งคณะกรรมการตามระเบียบว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐		คณะกรรมการที่ได้รับแต่งตั้งขาดความรู้ความเข้าใจหรือไม่มี ความเชี่ยวชาญในเรื่องนั้น อาจเกิด ความ ผิดพลาดหรือไม่มีความรู้ ในบทบาทหน้าที่ ส่งผลให้ เกิดความเสี่ยงการเอื้อ ผลประโยชน์ให้กับ ผู้ประกอบการรายใดรายหนึ่ง

การจัดซื้อจัดจ้าง			
ลำดับ	ขั้นตอนการดำเนินงาน	ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	
		Known Factor	Unknown Factor
๒	การกำหนดแบบรูปรายการ ร่างขอบเขตของงาน และคุณลักษณะเฉพาะของ ครุภัณฑ์	-	จัดทำแบบรูปรายการ ร่างขอบเขตของงาน และคุณลักษณะเฉพาะของ ครุภัณฑ์ ที่เอื้อ ประโยชน์ ให้ กับ ผู้ประกอบการรายใดราย หนึ่งหรือการได้รับของแถม หรือผลประโยชน์จาก การจัดซื้อจัดจ้าง
๓	การตรวจรับพัสดุ	คณะกรรมการตรวจรับพัสดุตรวจรับงานล่าช้า	คณะกรรมการตรวจรับพัสดุไม่เป็นไปตามเงื่อนไขของสัญญา เพื่อเอื้อประโยชน์ให้กับ คู่สัญญา หรือตรวจรับก่อนการดำเนินงานแล้วเสร็จจริง/อาจมีการตรวจรับงานล่าช้า เพื่อใช้เป็นเงื่อนไขเจรจาเรียกร้องผลประโยชน์จากคู่สัญญา

การบริหารงานบุคคล			
ลำดับ	ขั้นตอนการดำเนินงาน	ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	
		Known Factor	Unknown Factor
๑	การสรรหา บรรจุ และแต่งตั้งรวมถึงการย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พนักงานราชการ และลูกจ้างชั่วคราว	-	ผู้บริหาร/เจ้าหน้าที่ที่มีการเรียกรับสินบนจากผู้สมัครสอบหรือผู้ขอย้ายเพื่อให้ได้รับคัดเลือกการแต่งตั้งคณะกรรมการที่มีส่วนได้ส่วนเสียหรือมีการใช้อำนาจหน้าที่เอื้อประโยชน์ให้ต่อพวกพ้อง

การบริหารงานบุคคล			
ลำดับ	ขั้นตอนการดำเนินงาน	ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	
		Known Factor	Unknown Factor
๒	การประเมินผลการปฏิบัติงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พนักงานราชการ และลูกจ้างชั่วคราว เพื่อเลื่อนเงินเดือน	-	ผู้บริหาร/คณะกรรมการมีการเรียกรับสินบนจากผู้รับการประเมินเพื่อให้ได้รับการพิจารณาการประเมินผลการปฏิบัติงาน/เลื่อนระดับ การแต่งตั้งคณะกรรมการที่มีส่วนได้ส่วนเสียหรือมีการใช้อำนาจหน้าที่เอื้อประโยชน์ให้ต่อพวกพ้อง

ขั้นตอนที่ ๓ การกำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

ประเมินโอกาสเกิดการทุจริต (Likelihood) ที่เป็นไปได้	
ระดับ	โอกาสเกิดการทุจริต (Likelihood)
๕	โอกาสเกิดการกระทำทุจริตมากกว่า ๕ ครั้งต่อปี
๔	โอกาสเกิดการกระทำทุจริต ไม่เกิน ๔ ครั้งต่อปี
๓	โอกาสเกิดการกระทำทุจริต ไม่เกิน ๓ ครั้งต่อปี
๒	โอกาสเกิดการกระทำทุจริต ไม่เกิน ๒ ครั้งต่อปี
๑	โอกาสเกิดการกระทำทุจริต ๑ ครั้งต่อปี

ประเมินผลกระทบ (Impact)	
ระดับ	ผลกระทบ (Impact)
๕	เกิดความเสียหายแก่ส่วนราชการ ภาพลักษณ์ของหน่วยงานติดลบ
๔	ปรากฏข่าวลือที่อาจพาดพิงคนในหน่วยงาน หน่วยตรวจสอบของหน่วยงานเข้าตรวจสอบ
๓	มีการส่งหนังสือร้องเรียนและตั้งคำถามต่อการทำงานโดยไม่ได้รับคำตอบที่ชัดเจน
๒	เริ่มมีความกังวล หรือมีการสอบถามข้อมูล
๑	แทบจะไม่มีผลกระทบ

เกณฑ์การวัดระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต					
ค่าความเสี่ยง (Risk Score)					
โอกาสเกิด (Likelihood)	ผลกระทบ (Impact)				
	๑	๒	๓	๔	๕
๕	ปานกลาง	สูง	สูงมาก	สูงมาก	สูงมาก
๔	ปานกลาง	ปานกลาง	สูง	สูงมาก	สูงมาก
๓	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	สูง	สูงมาก
๒	ต่ำ	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	สูง
๑	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง

ระดับของความเสี่ยง (Degree of Risk) แสดงถึงระดับความสำคัญในการบริหารความเสี่ยงโดยพิจารณาจากผลคูณของระดับโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง (Likelihood) กับระดับความรุนแรงของผลกระทบ (impact) ของความเสี่ยงแต่ละสาเหตุ (โอกาส x ผลกระทบ) กำหนดเกณฑ์ไว้ 4 ระดับ ดังนี้

ระดับของความเสี่ยง (Degree of Risk)

ระดับ	โอกาสที่จะเกิด	คำอธิบาย
๑	ความเสี่ยงระดับสูงมาก (Extreme Risk : E)	๑๕ - ๒๕ คะแนน
๒	ความเสี่ยงระดับสูง (High Risk : H)	๙ - ๑๔ คะแนน
๓	ความเสี่ยงระดับปานกลาง (Moderate Risk : M)	๔ - ๘ คะแนน
๔	ความเสี่ยงระดับต่ำ (Low Risk : L)	๑ - ๓ คะแนน

ในการวิเคราะห์ความเสี่ยงจะต้องมีการกำหนดแผนภูมิความเสี่ยง (Risk Profile) ที่ได้จาก การพิจารณาจัดระดับความสำคัญของความเสี่ยงจากโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง (Likelihood) และผลกระทบ ที่เกิดขึ้น (impact) และขอบเขตของระดับความเสี่ยงที่สามารถยอมรับได้ (Risk Appetite Boundary)

$$\text{ระดับความเสี่ยง} = \text{โอกาสในการเกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ} \times \text{ความรุนแรงของเหตุการณ์ต่าง ๆ} \\ (\text{Likelihood} \times \text{Impact})$$

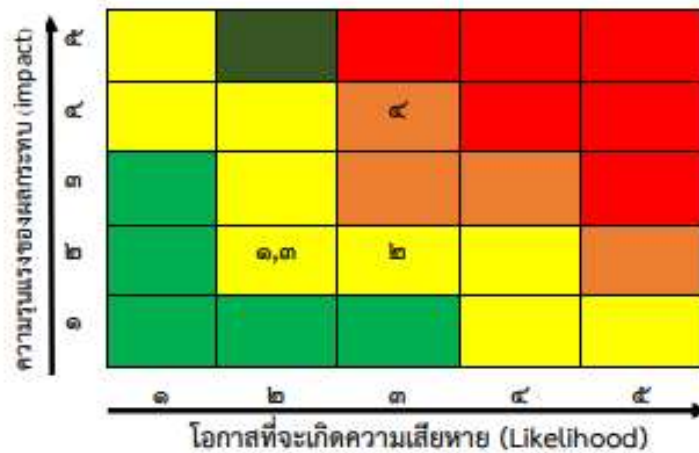
ซึ่งจัดแบ่งเป็น ๔ ระดับ สามารถแสดงเป็น Risk Profile แบ่งพื้นที่เป็น ๔ ส่วน (๔ Quadrant) ใช้เกณฑ์ในการ จัดแบ่งดังนี้

ระดับความเสี่ยง	คะแนนระดับความ เสี่ยง	มาตรการกำหนด	การแสดงสี สัญลักษณ์
เสี่ยงสูงมาก (Extreme)	๑๕ - ๒๕ คะแนน	มีมาตรการลด และประเมินซ้ำ หรือถ่ายโอนความเสี่ยง	สีแดง
เสี่ยงสูง (High)	๙ - ๑๔ คะแนน	มีมาตรการลดความเสี่ยง	สีส้ม
เสี่ยงปานกลาง (Medium)	๔ - ๘ คะแนน	ยอมรับความเสี่ยงแต่มีมาตรการ ควบคุมความเสี่ยง	สีเหลือง
ต่ำ (Low)	๑ - ๓ คะแนน	ยอมรับความเสี่ยง	สีเขียว

ตารางระดับของความเสี่ยง (Degree of Risk)

		๑	๒	๓	๔	๕
๕	๕๐	๑๐	๑๕	๒๐	๒๕	
๔	๔๐	๕	๑๒	๑๖	๒๐	
๓	๓๐	๖	๙	๑๒	๑๕	
๒	๒๐	๔	๖	๘	๑๐	
๑	๑๐	๒	๓	๔	๕	
		๑	๒	๓	๔	๕
		โอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง (Likelihood)				

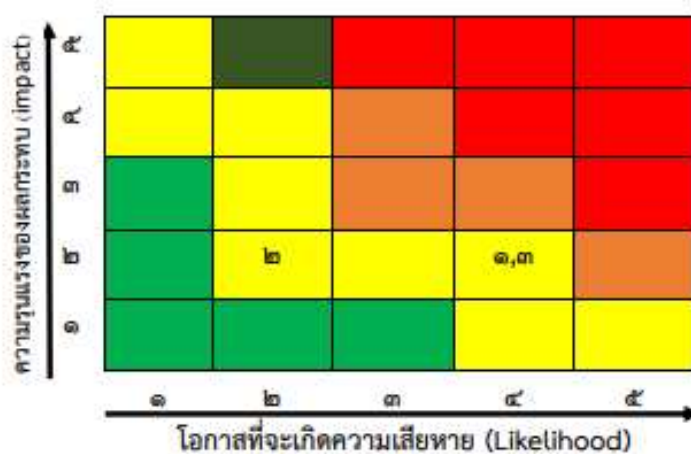
ตารางระดับของความเสี่ยง (Degree of Risk)

ที่	ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	การประเมินความเสี่ยง			
		Likelihood	Impact	Risk Score (L x I)	ระดับความเสี่ยง
การจัดซื้อจัดจ้าง					
๑	คณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งขาดความรู้ความเข้าใจหรือไม่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องนั้นอาจเกิดความผิดพลาดหรือไม่มีความรู้ในบทบาทหน้าที่ ส่งผลให้เกิดความเสี่ยงการเอื้อผลประโยชน์ให้กับผู้ประกอบการรายใดรายหนึ่ง	๔	๒	๘	ปานกลาง
๒	จัดทำแบบรูปรายการ ร่างขอบเขตของงาน และคุณสมบัติเฉพาะของครุภัณฑ์ ที่เอื้อประโยชน์ให้กับผู้ประกอบการรายใดรายหนึ่งหรือการได้รับของแถมหรือผลประโยชน์จากการจัดซื้อจัดจ้าง	๒	๒	๔	ปานกลาง

ที่	ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	การประเมินความเสี่ยง			
		Likelihood	Impact	Risk Score (L x I)	ระดับความเสี่ยง
การจัดซื้อจัดจ้าง					
๓	คณะกรรมการตรวจรับพัสดุไม่เป็นไปตามเงื่อนไขของสัญญาเพื่อเอื้อประโยชน์ให้กับ คู่สัญญา หรือตรวจรับก่อนการดำเนินงานแล้วเสร็จจริง/อาจมีการตรวจรับงานล่าช้า เพื่อใช้เป็นเงื่อนไขเจรจาเรียกร้องผลประโยชน์จากคู่สัญญา	๔	๒	๘	ปานกลาง

ตารางระดับของความเสี่ยง (Degree of Risk)

ที่	ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	การประเมินความเสี่ยง			
		Likelihood	Impact	Risk Score (L x I)	ระดับของความเสี่ยง
การบริหารงานบุคคล					
๑	ผู้บริหาร/เจ้าหน้าที่ มีการเรียกรับสินบนจากผู้สมัครสอบหรือผู้ขอย้าย เพื่อให้ได้รับคัดเลือก การแต่งตั้งคณะกรรมการที่มีส่วนได้ส่วนเสียหรือ มีการใช้อำนาจหน้าที่เอื้อประโยชน์ให้ต่อพวกพ้อง	๒	๒	๔	ปานกลาง
๒	ผู้บริหาร/คณะกรรมการ มีการเรียกรับสินบนจากผู้รับการประเมินเพื่อให้ได้รับการพิจารณาการประเมินผลการปฏิบัติงาน/เลื่อนระดับ การแต่งตั้งคณะกรรมการที่มีส่วนได้ส่วนเสียหรือมีการใช้อำนาจหน้าที่เอื้อประโยชน์ให้ต่อพวกพ้อง	๒	๒	๔	ปานกลาง

ตารางระดับของความเสี่ยง (Degree of Risk)

